

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-51>

УДК 331.108.4:364.2:338.2

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

SOCIAL SECURITY OF EMPLOYEES UNDER ECONOMIC TRANSFORMATION

Назарова Галина Валентинівна

доктор економічних наук, професор,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4893-5406>

Курицький Владислав Сергійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0022-4384>

Nazarova Galyna, Kurytskyi Vladyslav

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

У статті обґрунтовано необхідність переосмислення соціального забезпечення працівників в умовах трансформації економіки, цифровізації та змін соціально-трудова відносин. Показано обмеженість макrorівневих підходів, орієнтованих на державні перерозподільчі механізми, у поясненні сучасних процесів реалізації соціальних прав працівників. Узагальнення наукових підходів дозволило виокремити змістове ядро категорії «соціальне забезпечення» та обґрунтувати доцільність його розвитку в мікрорівневому вимірі. Запропоновано авторське визначення соціального забезпечення працівників як соціально-економічної категорії. Обґрунтовано, що соціальне забезпечення працівників інтегрується у механізми управління персоналом і сприяє відтворенню людського капіталу та підвищенню стійкості підприємств.

Ключові слова: соціальне забезпечення працівників, трансформація економіки, соціально-трудова відносини, соціальні ризики, соціальна політика підприємства, людський капітал.

Economic transformation driven by digitalization, structural shifts and changes in labor organization challenges traditional approaches to social security. The spread of flexible, platform and non-standard forms of employment reduces the effectiveness of classical macro-level social security systems based mainly on state redistribution mechanisms. Under these conditions, social risks increasingly emerge within the labor process, which enhances the role of employers in ensuring social guarantees and employment stability. The purpose of the study is to substantiate social security of employees as an independent socio-economic category in the context of economic transformation, taking into account changes in social and labor relations and the growing involvement of business entities in providing social protection. The relevance of the research is explained by the dominance of macro-level interpretations of social security in academic literature, while micro-level mechanisms at the enterprise level remain insufficiently conceptualized. The methodological basis of the study includes theoretical analysis and generalization, comparative analysis and a system approach. The paper examines macro-, meso- and micro-level approaches to social security presented in studies on social policy, labor transformation and corporate social responsibility. The results indicate a gradual shift from exclusively state-centered social security models to combined macro- and micro-level mechanisms. At the enterprise level, social security extends beyond mandatory guarantees and is implemented through corporate social programs, additional compensations, voluntary insurance and social benefits. Based on this, social security of employees is defined as a system of socio-economic relations between employees and employers arising in the labor process regarding the realization of social rights, compensations and guarantees aimed at ensuring decent working conditions, employment stability and human capital reproduction. The practical value of the study lies in its applicability to improving corporate social policy and employee support mechanisms.

Keywords: social security of employees, economic transformation, social and labor relations, corporate social policy, social risks, human capital.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки характеризується якісною трансформацією соціально-економічних відносин під впливом цифровізації, поширення дистанційної, гіг- та платформної зайнятості й зміни характеру трудових контрактів. Структурні зрушення, пов'язані з розвитком сфери послуг, креативних індустрій і високотехнологічних секторів, посилюють диференціацію умов праці та доходів і зумовлюють зростання соціальних ризиків для працівників. У цих умовах соціальні чинники набувають стратегічного значення, оскільки рівень захищеності працівників і стабільність соціально-трудова відносин визначають довгострокову конкурентоспроможність економіки. Забезпечення соціальних прав дедалі частіше виходить за межі виключної відповідальності держави та розглядається як складова ефективного управління на рівні суб'єктів господарювання. Водночас традиційні макрорівневі підходи до соціального забезпечення не повною мірою враховують процеси формування соціального добробуту в межах підприємств. Посилення ролі роботодавців у забезпеченні гідних умов праці та розвитку людського капіталу актуалізує потребу переосмислення соціального забезпечення як соціально-економічної категорії, що реалізується також на мікрорівні та відображає специфіку взаємодії між працівниками і роботодавцями в умовах трансформації економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасних наукових дослідженнях значна увага приділяється проблематиці соціального забезпечення та соціального захисту, а також трансформації соціально-трудова сфери під впливом цифровізації й структурних змін економіки. Зокрема, М. Бондар аналізує співвідношення соціального забезпечення та соціального захисту в Україні з акцентом на інституційних механізмах їх реалізації [2]. О. Новікова, Ю. Залознова, О. Амоша та ін. досліджують трансформацію соціально-трудова сфери в умовах цифровізації, підкреслюючи зміну зайнятості та умов праці й необхідність адаптації соціальних механізмів [11]. Питання розвитку системи соціального забезпечення в цифровій економіці розглядають також О. Новікова, Л. Логачова, Я. Красуліна [12], тоді як Т. Костишина акцентує на зміні підходів до гарантування соціальних прав у цифровому середовищі [7]. Концептуальні аспекти цифровізації як чинника соціально-економічних змін висвітлюються у працях О. Бугайчука [3] та О. Піщуліної [13], а О. Хан-

дій і Л. Шамілева аналізують соціально-економічні ризики цифрових трансформацій для сфери праці [16]. Окремий блок досліджень присвячений соціальній політиці та соціальному розвитку. О. Макарова розглядає соціальну політику як інструмент стабілізації соціальної сфери [9], а У. Моторнюк підкреслює її системоутворювальну роль у функціонуванні соціальної держави [10]. Демьяненко А., Назаров Н., Божидай І., Демченко К., Семенов А. (2023). аналізують розвиток соціальної сфери через призму організаційно-структурних перетворень [19], тоді як Гончарова С., Міненко В., Назаров Н., Котляревська К. зосереджуються на соціально-трудова конфліктах, які виникають в процесі трансформації соціальної сфери [20]. У межах корпоративної соціальної політики А. Бабенко та А. Холодна досліджують соціальну політику підприємства [1], а М. Ведерников, О. Кошонько, Л. Волянська-Савчук обґрунтовують необхідність удосконалення системи управління нею [4]. Методологічні аспекти розмежування понять соціального захисту та соціального забезпечення розкрито у працях Т. Шаповалової [17] і Г. Казаряна [6], а інституційні аспекти реформування системи соціального забезпечення – у дослідженнях О. Іванісова, О. Лебединської, В. Лугової [5; 8]. Соціально-економічний контекст структурних трансформацій економіки доповнюють праці В. Подзизея та Т. Шматковської [14]. У міжнародному вимірі важливим орієнтиром є підхід МОП, спрямований на формування мінімальних рівнів соціального захисту та всеосяжних систем соціального забезпечення [15]. У межах управлінського виміру на рівні підприємств доцільним є підхід М. Армстронга, який розглядає соціальні програми й компенсації як елемент системи управління людськими ресурсами [18].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз наукових публікацій свідчить про формування ґрунтовної теоретичної бази з проблематики соціального забезпечення та соціального захисту, а також про зростаючий інтерес дослідників до впливу цифровізації й структурної трансформації економіки на соціально-трудова сферу [2; 7; 11–14; 16–17]. Водночас у переважній більшості робіт домінує макрорівневий підхід, у межах якого соціальне забезпечення інтерпретується як інститут державної соціальної політики та система перерозподільчих механізмів. Мікрорівневий вимір реалізації соціальних прав працівників на рівні суб'єктів господарювання висвітлю-

ється фрагментарно, переважно через категорії соціальної політики підприємства або соціального розвитку, без формування самостійної теоретичної конструкції [1; 4; 19; 20]. Це зумовлює наявність теоретичної прогалини у визначенні соціального забезпечення працівників як окремої соціально-економічної категорії, що відображає специфічні відносини між працівником і роботодавцем щодо реалізації соціальних прав, компенсацій і гарантій у межах підприємства. Відтак актуалізується потреба в уточненні категоріального апарату та поглибленні теоретичного обґрунтування мікрорівневої логіки соціального забезпечення працівників з урахуванням трансформацій економіки та соціально-трудо-вих відносин.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування соціального забезпечення працівників як соціально-економічної категорії в умовах трансформації економіки з урахуванням змін у соціально-трудо-вих відносинах та зростання ролі суб'єктів господарювання у забезпеченні соціальних прав працівників.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наукових дослідженнях соціальне забезпечення традиційно розглядається як соціально-економічна категорія, що відображає систему перерозподільчих відносин, спрямованих на компенсацію соціальних ризиків та забезпечення мінімально допустимого рівня добробуту населення. Такий підхід сформувався в умовах індустріальної економіки та ґрунтується на домінуванні держави як основного суб'єкта соціальної політики, передбачаючи функціонування соціальних фондів, бюджетних механізмів і нормативно-правових гарантій. У цьому контексті соціальне забезпечення ототожнюється з пенсійним забезпеченням, соціальними виплатами, допомогою та соціальними послугами, що реалізуються переважно на макрорівні [2; 9; 10; 15; 17].

Аналіз наукових джерел засвідчує, що макрорівень є домінуючим у дослідженнях соціального забезпечення. У працях М. Бондар, О. Макарової, У. Моторнюка, О. Новікової та співавторів, а також у документах Міжнародної організації праці соціальне забезпечення розглядається як складова державної соціальної політики, інституційна система перерозподілу ресурсів та механізм забезпечення соціальних стандартів населення [2; 9; 10; 11; 12; 15]. Така логіка відповідає умовам відносної стабільності економічних про-

цесів і стандартних форм зайнятості, у межах яких держава виступала головним гарантом соціальних прав. Також домінування макрорівневих підходів зумовлене історичним розвитком систем соціального забезпечення, які формувалися як інструменти державного регулювання соціально-економічних процесів. Водночас у сучасних умовах трансформації економіки, що характеризується цифровізацією, структурними зрушеннями, поширенням нестандартних форм зайнятості та підвищенням гнучкості ринку праці, ефективність виключно макрорівневих механізмів соціального забезпечення поступово знижується. Зростає значення суб'єктів господарювання як активних учасників формування соціальних гарантій, а соціальні ризики дедалі частіше виникають безпосередньо у процесі трудової діяльності, а не лише поза нею.

Мезорівневий підхід у дослідженнях соціального забезпечення представлений обмежено та зосереджується переважно на аналізі соціальної сфери, системи соціальних послуг та інституційної взаємодії різних суб'єктів. Зокрема, у працях О. Лебединської, О. Іванісова та В. Лугової соціальне забезпечення розглядається через призму надання інтегрованих соціальних послуг та функціонування відповідних інституцій [5; 8], тоді як у дослідженнях Дем'яненко А., Божидай І., Демченко К., Семенова А. акцент робиться на розвитку соціальної сфери та соціально-трудо-вих відносин у межах окремих інституційних середовищ [19]. Однак і в цьому вимірі економічна трансформація здебільшого фіксується як зовнішній контекст, а не як чинник перегляду самої логіки соціального забезпечення.

Мікрорівень аналізу соціального забезпечення формується фрагментарно та реалізується переважно в межах досліджень соціальної політики підприємств і управління персоналом. У працях А. Бабенка, А. Холодної, М. Ведернікова, Л. Волянської-Савчук соціальне забезпечення розглядається через інструменти корпоративної соціальної політики, соціальні програми, системи компенсацій і додаткові гарантії для працівників [1; 4]. Аналогічний прикладний підхід простежується у роботах М. Армстронга, де соціальні виплати, пільги та соціальні програми трактуються як складова системи управління людськими ресурсами в умовах зростання конкуренції та необхідності утримання персоналу [18].

Узагальнення результатів аналізу наукових джерел свідчить, що в умовах трансформації економіки відбувається поступовий зсув акцентів від виключно державних механізмів соціального забезпечення до поєднання макро- та мікрорівневих інструментів. Разом з тим у теоретичних дослідженнях соціальне забезпечення традиційно розглядається як складна соціально-економічна категорія, зміст якої формується навколо системи перерозподільчих відносин, спрямованих на компенсацію соціальних ризиків і забезпечення мінімально допустимого рівня добробуту населення. Такий підхід ґрунтується на домінуванні держави як основного суб'єкта соціальної політики та передбачає функціонування соціальних фондів, бюджетних механізмів і нормативно-правових гарантій. У працях, присвячених теорії соціальної політики, соціальне забезпечення найчастіше ототожнюється з пенсійним забезпеченням, соціальними виплатами, допомогою та соціальними послугами, що реалізуються переважно на макрорівні [2; 9; 10]. Значна частина досліджень акцентує увагу на ризиковій природі соціального забезпечення, розглядаючи його як механізм компенсації соціальних ризиків, пов'язаних із втратою працездатності, безробіттям, старістю, хворобою або іншими соціально значущими обставинами [12; 15; 16]. У межах таких підходів ключовими смисловими елементами виступають категорії «соціальні ризики», «страхування», «соціальна допомога» та «захист у разі настання ризику», що підкреслює компенсаторну функцію соціального забезпечення. Водночас у низці джерел соціальне забезпечення інтерпретується як складова ширшої категорії соціального захисту, яка забезпечує практичну реалізацію соціальних прав громадян через систему гарантій, мінімальних стандартів і доступу до соціальних послуг [7; 17]. В економічних дослідженнях соціальне забезпечення також пов'язується з категоріями добробуту, рівня та якості життя населення, а також із забезпеченням соціально-економічної стабільності та економічної безпеки [9; 11; 13]. Таким чином, аналіз наукових визначень дозволяє виокремити стійке змістове ядро категорії «соціальне забезпечення», до якого належать перерозподіл ресурсів, компенсація соціальних ризиків, державні гарантії, реалізація соціальних прав, соціальні виплати та послуги, а також забезпечення мінімальних соціальних стандартів і добробуту населення. Водночас переважна більшість літературних

джерел концептуалізує соціальне забезпечення як макрорівневу систему.

У сучасних умовах трансформації економіки зростає значення мікрорівня реалізації соціального забезпечення, що пов'язано зі змінами в організації праці, формах зайнятості та моделях взаємодії між працівниками і роботодавцями. На рівні суб'єктів господарювання соціальне забезпечення виходить за межі обов'язкових державних гарантій і реалізується через корпоративні соціальні програми, системи додаткового матеріального стимулювання, добровільного медичного та пенсійного страхування, компенсаційні виплати та соціальні пільги. Такі інструменти мають індивідуалізований характер і формуються з урахуванням специфіки діяльності підприємств, кадрової структури та фінансових можливостей роботодавця.

У цих умовах соціальне забезпечення на рівні підприємства набуває ознак системи соціально-економічних відносин, у межах якої поєднуються економічні інтереси суб'єктів господарювання та соціальні потреби працівників. Для роботодавців відповідні заходи виступають інструментами адаптації до змін економічного середовища, управління трудовим потенціалом і підвищення конкурентоспроможності, тоді як для працівників вони забезпечують додаткові соціальні гарантії, стабільність зайнятості та підвищення рівня добробуту.

Розширення мікрорівневих практик соціального забезпечення зумовлює трансформацію характеру соціально-трудова відносин, оскільки соціальні гарантії дедалі частіше формуються не лише на нормативній, а й на договірній основі в межах підприємств. Це сприяє посиленню відтворювальної функції соціального забезпечення та формуванню передумов для довгострокового розвитку людського капіталу.

Виходячи з проведеного аналізу теоретичних підходів та з урахуванням трансформації соціально-трудова відносин, доцільним є уточнення категоріального апарату шляхом формування поняття «соціальне забезпечення працівників». Методологічною основою такого уточнення є поєднання двох взаємопов'язаних категоріальних площин: збереження базового змістового ядра соціального забезпечення, пов'язаного з компенсацією соціальних ризиків і реалізацією соціальних прав, та перенесення акценту на мікрорівень трудової діяльності, у межах якого безпосередньо формуються умови праці,

системи компенсацій і додаткові соціальні гарантії. Поєднання зазначених підходів дозволяє розглядати соціальне забезпечення не лише як інституційний механізм державної соціальної політики, а як процес, інтегрований у систему соціально-трудова відносин на рівні підприємства. У цьому контексті соціальне забезпечення набуває ознак мікрорівневої соціально-економічної категорії, що відображає взаємодію працівників і роботодавців щодо реалізації соціальних прав у процесі трудової діяльності та акцентує увагу на договірних, організаційних і управлінських аспектах формування соціальних гарантій у межах суб'єктів господарювання.

У цьому контексті під соціальним забезпеченням працівників пропонується розуміти сукупність соціально-економічних відносин між працівниками та суб'єктами господарювання, що виникають у процесі трудової діяльності з приводу реалізації соціальних прав, компенсацій і гарантій, спрямованих на забезпечення гідних умов праці, стабільності зайнятості та відтворення людського капіталу. Запропоноване визначення зберігає базове змістове ядро категорії «соціальне забезпечення», сформоване в наукових дослідженнях, водночас уточнює рівень його реалізації, суб'єктний склад і функціональне призначення відповідно до сучасних умов трансформації економіки та соціально-трудова відносин. Соціальне забезпечення працівників у такому трактуванні інтерпретується не як допоміжний елемент державної соціальної політики, а як самостійна форма соціально-економічних відносин, що формується та реалізується безпосередньо у взаємодії між роботодавцем і працівником. Таке розу-

міння соціального забезпечення працівників дозволяє розглядати його не як сукупність розрізнених соціальних заходів або пільг, а як цілісну систему соціально-економічних відносин, інтегровану в механізми управління персоналом і соціально-економічну стратегію підприємства. У межах цього підходу соціальне забезпечення виконує не лише компенсаторну, а й відтворювальну та стимулюючу функції, сприяючи підвищенню мотивації працівників, зниженню соціальних ризиків у трудовій сфері та зміцненню стабільності трудових колективів. Це створює теоретичні передумови для подальшого аналізу організаційно-економічного забезпечення соціального забезпечення працівників, а також для оцінювання його впливу на соціальну стабільність, конкурентоспроможність підприємств і розвиток людського капіталу в умовах трансформації економіки.

Висновки. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати необхідність теоретичного переосмислення соціального забезпечення працівників як соціально-економічної категорії в умовах трансформації економіки. Встановлено, що домінування макрорівневих підходів обмежує можливості аналізу процесів реалізації соціальних прав працівників на рівні суб'єктів господарювання. Обґрунтовано доцільність виокремлення мікрорівня соціального забезпечення та посилення ролі роботодавців у формуванні системи соціального забезпечення працівників. Запропоноване авторське трактування категорії «соціальне забезпечення працівників» створює підґрунтя для подальших наукових досліджень і розроблення практичних механізмів удосконалення соціальної політики підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабенко А. Г., Холодна А. С. Аналіз соціальної політики підприємства та напрями її вдосконалення. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4492> (дата звернення: 12.12.2025).
2. Бондар М. І. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск № 34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-10> (дата звернення: 14.12.2025).
3. Бугайчук О. Соціально-філософський аналіз цифровізації економіки. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia: ZNU*. 2025. Випуск 22 (99). Р. 18-25. URL: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-02> (дата звернення: 15.12.2025).
4. Ведерніков М. Д., Кошонько О. В., Волянська-Савчук Л. В. Удосконалення системи управління соціальною політикою підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 2. С. 31–39.
5. Іванісов О. В., Лебединська О. С., Лугова В. М. Реальний стан і перспективи реформування системи соціального забезпечення. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 184–189. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2022-12_0-pages-184_189.pdf (дата звернення: 14.12.2025).

6. Казарян Г. Г. Теоретичні засади дефініції "соціально-економічного забезпечення". *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_9_14 (дата звернення: 13.12.2025).
7. Костишина Т. Соціальний захист в контексті розвитку цифрової економіки. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 1. С. 279-288.
8. Лебединська О.С., Іванісов О.В., Лугова В.М. Специфіка надання інтегрованих соціальних послуг в сучасних умовах. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Том 10. № 2. С. 38–44. URL: <http://ujae.org.ua/spetsyfika-nadannya-integrovanyh-sotsialnyh-poslug-v-suchasnyh-umovah> (дата звернення: 15.12.2025).
9. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні: монографія. Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Київ, 2015. 244 с.
10. Моторнюк У. І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. *Економіка та держава*. 2016. № 12. С. 23–26.
11. Новікова О. Ф., Залознова Ю. С., Амоша О. І. та ін. *Трансформація соціально-трудової сфери в умовах цифровізації економіки: монографія*. Київ: Ін-т економіки пром-сті НАН України, 2022. 385 с.
12. Новікова О. Ф., Логачова Л. М., Красуліна Я. Є. Проблеми та перспективи розвитку системи соціального забезпечення в умовах цифрової економіки. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2 (39). С. 80–88. URL: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).80-88](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).80-88). (дата звернення: 13.12.2025).
13. Піщуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти : доповідь / Центр Разумкова. Київ, 2020. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення: 13.12.2025).
14. Подзізей В. В., Шматковська Т. О. Соціально-економічні аспекти структурної трансформації економіки України. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-153>. (дата звернення: 15.12.2025).
15. Стратегія Міжнародної організації праці. Соціальне забезпечення для всіх: розбудова мінімальних рівнів соціального захисту та всеосяжних систем соціального забезпечення: узагальнений виклад / Міжнародна організація праці, Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. Будапешт: МОП, 2013. URL: <https://komspir.rada.gov.ua/uploads/documents/30080.pdf> (дата звернення: 12.12.2025).
16. Хандій О. О., Шамілева Л. Л. Вплив цифрових трансформацій на економіку та сферу праці: соціально-економічні ризики та наслідки. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 3 (57). С. 181–188. URL: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-181-188](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-181-188). (дата звернення: 13.12.2025).
17. Шаповалова Т. Поняття і зміст соціального захисту та соціального забезпечення населення в сучасній Україні. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 3. С. 123–130. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2022.03.123>. (дата звернення: 14.12.2025).
18. Armstrong M. *A Handbook of Human Resource Management Practice*. 15th ed. London: Kogan Page, 2020.
19. Demianenko A., Nazarov N., Nazarova G., Bozhydai, I., Demchenko K., Semenov, A. Organizational and economic support for the development of social services market in Ukraine. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2023. № 2(49). P. 361-372. URL: <https://doi.org/10.55643/fcapt.2.49.2023.3984>
20. Honcharova S., Mینenko V., Nazarov N., Kotliarevska K. Resolution of social and labor conflicts in the conditions of social intensity of the society. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2022. № 5 (46). P. 349-360. URL: <https://doi.org/10.55643/fcapt.5.46.2022.3864>

REFERENCES:

1. Babenko A. H., Kholodna A. S. (2015). Analiz sotsialnoi polityky pidpriemstva ta napriamy yii vdoskonalennia [Analysis of the social policy of the enterprise and directions for its improvement]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, vol. 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4492> (accessed December 12, 2025).
2. Bondar M. I. (2021). Sotsialne zabezpechennia ta sotsialnyi zakhyst v Ukraini. [Social security and social protection in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 34. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-10> (accessed December 14, 2025).
3. Buhaichuk O. (2025). Sotsialno-filosofskyi analiz tsyfrovizatsii ekonomiky. [Socio-philosophical analysis of economic digitalization]. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*, vol. 22 (99), pp. 18–25. Available at: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-02> (accessed December 15, 2025).
4. Vedernikov M. D., Koshonko O. V., Volianska-Savchuk L. V. (2021). Udoskonalennia systemy upravlinnia sotsialnoiu politykoiu pidpriemstva [Improvement of the enterprise social policy management system]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 2. pp. 31–39. (in Ukrainian).
5. Ivanisov O. V., Lebedynska O. S., Luhova V. M. (2022). Realnyi stan i perspektyvy reformuvannia systemy sotsialnogo zabezpechennia. [Current state and prospects for reforming the social security system].

Biznes Inform – Business Inform, vol. 12, pp. 184–189. Available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2022-12_0-pages-184_189.pdf (accessed December 14, 2025).

6. Kazarian H. H. (2018). Teoretychni zasady definitsii “sotsialno-ekonomichnoho zabezpechennia”. [Theoretical foundations of the definition of “socio-economic provision”]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, vol. 9. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_9_14 (accessed December 13, 2025).

7. Kostyshyna T. (2021). Sotsialnyi zakhyst v konteksti rozvytku tsyvrovoi ekonomiky. [Social protection in the context of digital economy development]. *Ekonomichnyi analiz – Economic Analysis*, vol. 31(1), pp. 279–288. (in Ukrainian).

8. Lebedynska O. S., Ivanisov O. V., Luhova V. M. (2025). Spetsyfika nadannia intehrovanykh sotsialnykh posluh v suchasnykh umovakh. [Specifics of providing integrated social services in modern conditions]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 10(2), pp. 38–44. Available at: <http://ujae.org.ua/spetsyfika-nadannya-integrovanykh-sotsialnykh-poslug-v-suchasnykh-umovakh/> (accessed December 15, 2025).

9. Makarova O. V. (2015). *Sotsialna polityka v Ukraini* [Social policy in Ukraine]. Kyiv: Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of NAS of Ukraine. 244 p. (in Ukrainian).

10. Motorniuk U. I. (2016). Sotsialna polityka yak neobkhidna umova funktsionuvannia sotsialnoi derzhavy. [Social policy as a necessary condition for the functioning of a social state]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the State*, vol. 12, pp. 23–26. (in Ukrainian).

11. Novikova O. F., Zaloznova Yu. S., Amosha O. I. et al. (2022). *Transformatsiia sotsialno-trudovoi sfery v umovakh tsyvrovizatsii ekonomiky*. [Transformation of the social and labor sphere in the context of economic digitalization]. Kyiv: Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine. 385 p. (in Ukrainian).

12. Novikova O. F., Lohachova L. M., Krasulina Ya. Ye. (2020). Problemy ta perspektyvy rozvytku systemy sotsialnoho zabezpechennia v umovakh tsyvrovoi ekonomiky. [Problems and prospects of social security system development in the digital economy]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, vol. 2(39), pp. 80–88. Available at: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).80-88](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).80-88) (accessed December 13, 2025).

13. Pishchulina O. (2020). *Tsyvrova ekonomika: trendy, ryzyky ta sotsialni determinanty*. [Digital economy: trends, risks and social determinants]. Kyiv: Razumkov Centre. Available at: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (accessed December 13, 2025).

14. Podzizei V. V., Shmatkovska T. O. (2024). Sotsialno-ekonomichni aspekty strukturnoi transformatsii ekonomiky Ukrainy. [Socio-economic aspects of the structural transformation of Ukraine's economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 62. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-153> (accessed December 15, 2025).

15. International Labour Organization. (2013). *Social Security for All: Building Social Protection Floors and Comprehensive Social Security Systems*. Budapest: ILO Regional Office for Central and Eastern Europe. Available at: <https://komspip.rada.gov.ua/uploads/documents/30080.pdf> (accessed December 12, 2025).

16. Khandii O. O., Shamileva L. L. (2019). Vplyv tsyvrovykh transformatsii na ekonomiku ta sferu pratsi: sotsialno-ekonomichni ryzyky ta naslidky. [Impact of digital transformations on the economy and labor sphere: socio-economic risks and consequences]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Bulletin of Donbas*, vol. 3(57), pp. 181–188. Available at: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-181-188](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-181-188) (accessed December 13, 2025).

17. Shapovalova T. (2022). Poniattia i zmist sotsialnoho zakhystu ta sotsialnoho zabezpechennia naselennia v suchasni Ukraini. [Concept and content of social protection and social security of the population in modern Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz – Economic Analysis*, vol. 32(3), pp. 123–130. Available at: <https://doi.org/10.35774/econa2022.03.123> (accessed December 14, 2025).

18. Armstrong M. (2020). *A Handbook of Human Resource Management Practice*. 15th ed. London: Kogan Page.

19. Nazarov N., Demianenko A., Nazarova G., Bozhydai, I., Demchenko K., Semenov, A. (2023). Organizational and economic support for the development of social services market in Ukraine. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. Vol. 2(49), pp. 361–372. Available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.3984> (accessed December 01, 2025).

20. Nazarov N., Honcharova S., Minenko V., Kotliarevska K. (2022). Resolution of social and labor conflicts in the conditions of social intensity of the society. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. Vol. 5 (46), pp. 349–360. Available at: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.46.2022.3864> (accessed December 20, 2025).

Дата надходження статті: 07.02.2026

Дата прийняття статті: 23.02.2026

Дата публікації статті: 09.03.2026